

Inhoud

Voorwoord	5
Hoe mijn ouders in Indië kwamen	8
Mijn leven in Indië voor de oorlog	15
De Japanse inval	47
Kamp Galoehan	54
Kamp 10, De Boei, Banjoebiroe	65
Kamp 8, Saint Louis	79
Kamp 7 (II)	95
Terug naar Kamp 10, Banjoebiroe	103
Wonosobo	108
Semarang	114
Nawoord	118

Voorwoord

Dit verhaal, mijn verhaal, is naar aanleiding van diverse gebeurtenissen tot stand gekomen. Al dertig jaren maak ik aantekeningen over herinneringen aan mijn ouders en uit mijn jeugd, met name over de periode van mijn tiende tot dertiende jaar welke ik in concentratiekampen tijdens de Japanse onderdrukking op Java heb doorgebracht. Dit met het doel daar een boek over te schrijven, om de generaties na mij te overtuigen van het feit hoe wreed de oorlog is, maar dat nimmer van de grond kwam. Toen anderhalf jaar geleden de levenspartner van mijn kleindochter Juul plotseling door een hartstilstand overleed, kwam ik via zijn vader met de auteur Annemarie Bootsman in contact. Zij heeft het voor u liggende boek geschreven op basis van mijn aantekeningen.

Daar wil ik zelf aan toevoegen dat mijn zienswijze over het ondervonden leed dat mij toen is aangedaan is veranderd, veel milder is geworden. Toen ik puberde, dat was omstreeks 1950, liep ik met een mes op zak en vertelde dat indien ik een “spleetog” tegenkwam hem aan mijn mes zou rijgen. Toen ik tijdens mijn werkzame periode beroepsmatig met jonge Japanners in contact kwam en ermee aan de dis zat, bedacht ik dat zij wellicht niets wisten over wat hun vader of andere familieleden in de oorlog hadden misdaan. Hoe kon ik hen dan haten om iets wat hun voorouders mij hadden aangedaan? Door in 2013 Japan te bezoeken, waar ik voor een genoegdoeningsreis door de Japanse regering was ingeloot, werd dat inzicht versterkt.

De huidige Japanners zijn overwegend onwetend gehouden over wat er in WO II is voorgevallen, anders dan dat ze onze archipel aan de Aziaten wilden teruggeven. Daarom werden we uitgenodigd op scholen en de universiteit van Tokyo om onze verhalen te vertellen. Omgekeerd hebben ze ons duidelijk gemaakt dat zij het enige land zijn die de verschrikkingen van de twee atoombommen hebben meegemaakt.

Ik hoop dat het verwoorden van mijn herinneringen ertoe kan bijdragen dat men uiteindelijk tot een mild standpunt komt ten opzichte van 'de vijand', omdat daar ook velen slechts hun plicht jegens het militaire gezag dienden uit te voeren. Als wij onze haatgevoelens blijven behouden en die overdragen op onze kinderen en anderen komt er nimmer vrede. Uit onderzoek in het Mount Sinai ziekenhuis te New York, Amerika (augustus 2015) is overigens gebleken dat traumatische gebeurtenissen genetische veranderingen bij de slachtoffers doen ontstaan, die dat kunnen doorgeven aan volgende generaties. Zou dat een verklaring kunnen zijn dat de Hutu's en Tutsi's elkaar al meer dan acht eeuwen uitmoorden?

Toen ik voor mijn verhaal in de naoorlogse geschriften over de oorlog in Oost Azië dook, ontdekte ik mijn nietigheid in het grote geheel. Ik had in de loop van mijn leven al ervaren hoe nietig de mens in het heelal is, maar toen ik zag dat er duizenden kampen zijn geweest waar duizenden mensen geïnterneerd en gevangen hebben gezeten, ieder met zijn of haar eigen belevenissen en

herinneringen, drong het tot me door hoe veel kleiner ik in dat grote geheel was. Ik meende in het begin dat mijn leed door de Japanners aangedaan toch wel heel groot was. Voor velen heeft het zo'n grote nawerking gehad, dat ze op een verzuurd leven moeten terugkijken. Maar in het grotere geheel telt de individu immers niet mee en valt te vergelijken met een korrel ergens in een trein met wagons vol balen rijst.

Met de steun van mijn innig geliefde echtgenote Wilma, gekoppeld aan mijn tolerantie, aanpassings-, incasserings- en doorzettingsvermogen en mijn 'black-box' methode om nare herinneringen in op te bergen, kan ik met een dankbaar gevoel op een goed en gelukkig leven terugkijken. Relativerend beslaan die drie oorlogsjaren nog geen 3,5 procent van mijn leven.

Tot slot ben ik blij en voldaan in mijn nietigheid toch mijn verhaal via Annemarie afgerond te hebben, in de hoop dat het zal worden gelezen en dat de waarschuwing voor de gevolgen van de wreedheden in een oorlog begaan zullen bekijken.

Piet Alderlieste, Bennekom
maart 2020

Hoe mijn ouders in Indië kwamen

Mijn vader was negen jaar ouder dan mijn moeder en leerde haar kennen in Zeeuws-Vlaanderen toen zij nog maar vijftien jaar oud was. Hij was in militaire dienst toen de Eerste Wereldoorlog begon en was één van de vele Nederlandse soldaten die de grens met België kwam bewaken. Van horen vertellen hebben zij elkaar daar in 1915 ontmoet.

Op 27 januari 1923 is mijn vader Arie, als sergeant 1e klas naar het toenmalige Nederlands Oost-Indië vertrokken.

Mijn vader was inmiddels drie keer met verschillende vrouwen verloofd geweest. Telkens verbrak hij de verloving, waarschijnlijk omdat hij mijn moeder Mien niet kon vergeten.

Eenmaal in Indië heeft mijn vader via een vriend, die getrouwd was met mijn moeders zus, wederom contact met mijn moeder gezocht. Mijn ouders begonnen brieven naar elkaar te schrijven en werden verliefd.

In 1927 is mijn vader terug naar Nederland gegaan om de hand van mijn moeder te vragen. Om het netjes te doen, heeft hij Ko, de broer van mijn moeder, eerst geschreven om hem op de hoogte te brengen van zijn voornemen mijn moeder te trouwen. Hij schreef deze brief aan hem omdat mijn opa een paar jaar daarvoor was komen te overlijden door een dramatisch ongeluk, waarbij hij achterover van een bomvolle kar was gevallen. Ko zag dit aanstaande huwelijk helemaal niet zitten.

Mijn oma, die dus weduwe was, had zelf met ernstige gezondheidsproblemen te maken. Omdat mijn moeder de jongste was van zes kinderen, was zij degene die voor mijn oma zorgde. Wanneer zij met mijn vader zou trouwen, zou dit betekenen dat ze naar Nederlands-Indië zou vertrekken en dat had weer tot gevolg dat de anderen voor mijn oma moesten zorgen. Daar had niemand zin in. Enfin, toen mijn vader Ko had geschreven heeft diezelfde Ko de brief achtergehouden en mijn moeder daar niet van op de hoogte gebracht. Dus... toen mijn vader een hele wereldreis erop had zitten en uiteindelijk bij mijn moeder aankwam, was ze simpelweg niet thuis... Ze was met haar zus Janneke in Knokke boodschappen doen.

Mijn vader was laaiend en wilde de verloving verbreken. Hij vond het niet kunnen dat Mien niet eens de moeite had genomen om thuis te zijn toen hij helemaal uit Nederlands-Indië aankwam.

Verder vond hij het uiterst ongepast dat zij alleen op pad was. Dat deed een gebonden vrouw natuurlijk niet. Dat haar zus als chaperonne mee was, drong kennelijk niet tot hem door.

Heetgebakerd als hij was, is hij gelijk terug naar Rotterdam gegaan om haar een brief te schrijven waarin hij de relatie wilde verbreken.

Zijn zussen hebben moeten praten als Brugman om hem van dat idee af te krijgen. Uiteindelijk hebben zij het voor elkaar gekregen dat mijn vader niet zondermeer de relatie zou verbreken, maar eerst 'rustig' in gesprek met mijn moeder zou gaan. Dat gesprek vond een dag later plaats: Mijn ouders in spé gingen een stukje wandelen. Ze kwamen erachter dat Ko de brief had achtergehouden